

Η

ΑΡΧΗ ΕΞΕΤΑΣΗΣ ΠΡΟΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ

5ο ΚΛΙΜΑΚΙΟ

Συνήλθε στην έδρα της την 15^η Νοεμβρίου 2018 με την εξής σύνθεση: Άννα Χριστοδουλάκου Πρόεδρος, Ευαγγελία Μιχολίτση – Εισηγήτρια και Μιχαήλ Οικονόμου, Μέλη.

Για να εξετάσει την από 12/10/2018 Προδικαστική Προσφυγή με Γενικό Αριθμό Κατάθεσης (ΓΑΚ) - Αρχή Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών ΑΕΠΠ 1050/12.10.2018, της προσφεύγουσας με την επωνυμία «... Ε.Ε.», που εδρεύει στη ..., οδός ..., αρ. ..., νομίμως εκπροσωπούμενης.

Κατά της Περιφέρειας ...– Περιφερειακή Ενότητα ... (εφεξής αναθέτουσα αρχή), νομίμως εκπροσωπούμενης και

Κατά του πρώτου παρεμβαίνοντος οικονομικού φορέα ..., κατοίκου ..., νομίμως εκπροσωπούμενου και

Κατά του δεύτερου παρεμβαίνοντος οικονομικού φορέα ..., κατοίκου ..., οδός ..., αρ. ..., νομίμως εκπροσωπούμενου.

Με την υπό εξέταση Προδικαστική Προσφυγή η προσφεύγουσα επιδιώκει Α) την ανάκληση της προσβαλλόμενης με αριθμ. 2088/01.10.2018 απόφασης της Οικονομικής Επιτροπής της Περιφέρειας ... (συνεδρίαση 01.10.2018 με αριθμό πρακτικού 38, ΑΔΑ: ...) και υπ' αριθμ. Οικ.219164_6088/25-09- 2018 (ΑΔΑ: ...) σχετικής απόφασης του Περιφερειάρχη ..., που αφορά (σύμφωνα με το παράρτημα Ι) στον έλεγχο των δικαιολογητικών αναδόχων, κατά το μέρος που α) εγκρίνει το πρακτικό της αρμόδιας επιτροπής διενέργειας του ανοικτού, διεθνή ηλεκτρονικού διαγωνισμού για την ανάθεση των υπηρεσιών «Μεταφοράς μαθητών των δημοσίων σχολικών μονάδων Α/βάθμιας και Β/βάθμιας εκπαίδευσης, χωρικής αρμοδιότητας Π.Ε ..., για τρία σχολικά έτη 2018-2019 και 2019-2020» και β) κατακυρώνει το αποτέλεσμα του διαγωνισμού στους προσωρινούς αναδόχους και συγκεκριμένα το δρομολόγιο τμήματος ΝΕΟ 8 (...), στον ...και το δρομολόγιο τμήματος ΝΕΟ 19(...-...) στον ..., περί του ελέγχου της

Αριθμός απόφασης: 1058/2018

ορθότητας και πληρότητας των φακέλων, δικαιολογητικών των υποψηφίων αναδόχων.

Β) Την κατακύρωση των δρομολογίων α) τμήματος ΝΕΟ 8 (...-) β) τμήματος ΝΕΟ 19 (...-...) στην προσφεύγουσα ως επόμενης στην κατάταξη μειοδοσίας.

Με την παρέμβασή του ο πρώτος παρεμβαίνων οικονομικός φορέας ...επιδιώκει την απόρριψη της υπό εξέταση προσφυγής.

Με την παρέμβασή του ο δεύτερος παρεμβαίνων οικονομικός φορέας ... επιδιώκει την απόρριψη της υπό εξέταση προσφυγής.

Η συζήτηση άρχισε αφού άκουσε την Εισηγήτρια Ευαγγελία Μιχολίτση

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα

Σκέφτηκε κατά τον Νόμο

1. Επειδή, για την άσκηση της κρινόμενης προσφυγής έχει καταβληθεί το νόμιμο, σύμφωνα με τα άρθρα 363 του Ν.4412/2016 και 5 του ΠΔ 39/2017 e-παράβολο, ύψους 600 ευρώ (βλ. ηλεκτρονικό παράβολο με κωδικό ..., αντίγραφο αποδεικτικού ηλεκτρονικής πληρωμής στην Εθνική Τράπεζα της 10/10/2018, καθώς και αντίγραφο της σελίδας της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων του Υπουργείου Οικονομικών του ως άνω παραβόλου, με αναφορά κατάστασης «δεσμευμένο»).

2. Επειδή, με την με αριθμό πρωτ οικ. 187212 5415 διακήρυξη η αναθέτουσα αρχή προκήρυξε ανοικτό δημόσιο ηλεκτρονικό διαγωνισμό για την ανάθεση υπηρεσιών «Μεταφοράς μαθητών των δημόσιων σχολικών μονάδων Α' /θμιας και Β' /θμιας Εκ/ σης χωρικής αρμοδιότητας Π.Ε. ...για δύο σχολικά έτη 2018-2019, 2019-2010» με κριτήριο κατακύρωσης την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά, βάσει τιμής, εκτιμώμενης αξίας σύμβασής 702.485,00 ευρώ πλέον δικαιώματος προαίρεσης (175.621,25,00 ευρώ) πλέον ΦΠΑ. Επισημαίνεται, ότι ο προϋπολογισμός σε ευρώ των υπό κρίση τμημάτων και το ποσό της προαίρεσης εκάστου εξ αυτών έχουν ως εξής : τμήμα ΝΕΟ 8 : προϋπολογισμός χωρίς ΦΠΑ 18375,00, ποσό προαίρεσης 3.675,00, τμήμα ΝΕΟ 19 : προϋπολογισμός χωρίς ΦΠΑ 25.440,63 ποσό προαίρεσης 5.088,13.

Αριθμός απόφασης: 1058/2018

3. Επειδή περίληψη της ως άνω διακήρυξης απεστάλη προς δημοσίευση στο Συμπλήρωμα των Επίσημων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων στις 10/9/2018, το πλήρες κείμενο της προκήρυξης αναρτήθηκε στις 9/8/2018 στο ΚΗΜΔΗΣ (Α.Δ.Α.Μ ...) και στο ΕΣΗΔΗΣ και έλαβε αριθμό Συστήματος

4. Επειδή στις 5/10/2018 η αναθέτουσα αρχή κοινοποίησε μέσω της λειτουργικότητας «επικοινωνία» του ηλεκτρονικού τόπου του διαγωνισμού την με αριθμό ...απόφαση της Συνεδρίασης της 1/10/2018 της Οικονομικής Επιτροπής της αναθέτουσας αρχής και το εισηγητικό αυτής πρακτικό της αρμόδιας Επιτροπής της 19/9/2018 (ολοκληρώθηκε την 21/9/2018).

5. Επειδή, με την με αριθμό 2088 απόφαση της Συνεδρίασης της 1/10/2018 της Οικονομικής Επιτροπής της αναθέτουσας αρχής (αριθμ. 38 πρακτικού με ΑΔΑ ...) αποφασίστηκε μεταξύ άλλων η έγκριση του από 19/9/2018 πρακτικού (το οποίο ολοκληρώθηκε την 21/9/2018) της αρμόδιας Επιτροπής του εν θέματι διαγωνισμού, που αφορά στον έλεγχο δικαιολογητικών συμμετοχής – τεχνικής προσφοράς και στην αποσφράγιση των οικονομικών προσφορών, αναδεικνύοντας προσωρινούς αναδόχους ανά τμήμα /ομάδα τους αναφερόμενους στο συνημμένο στο οικείο πρακτικό πίνακα του Παραρτήματος 1. Ειδικότερα, όσον αφορά το δρομολόγιο ΝΕΟ 8 προσωρινός ανάδοχος αναδείχθηκε ο οικονομικός φορέας «...» ενώ όσον αφορά το δρομολόγιο 19 προσωρινός ανάδοχος αναδείχθηκε ο οικονομικός φορέας «...». Με το ως άνω αναφερθέν πρακτικό, εγκρίθηκαν τα δικαιολογητικά συμμετοχής και οι τεχνικές προσφορές όλων των συμμετεχόντων, και ολοκληρώθηκε μετά την αποσφράγιση και καταγραφή όλων των οικονομικών προσφορών – αναφορικά με τα επίμαχα τμήματα – η εισήγηση ανάθεσής τους στους ως άνω αναφερθέντες οικονομικούς φορείς.

6. Επειδή η προσφεύγουσα άσκησε την υπό εξέταση προδικαστική προσφυγή με κατάθεση στις 12/10/2018 στον διαδικτυακό τόπο του διαγωνισμού, ήτοι εμπρόθεσμα σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 4 παρ. 1 περ. α) του ΠΔ 39/2017 και το άρθρο 361 παρ. 1 περ. α) του ν. 4412/2016, δοθέντος ότι η προσφεύγουσα έλαβε γνώση της προσβαλλόμενης πράξης την 5/10/2018, νομίμως υπογεγραμμένη, έχοντας κάνει χρήση του τυποποιημένου εντύπου του Παραρτήματος Ι σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 8 του ΠΔ

Αριθμός απόφασης: 1058/2018

39/2017 και της παρ. 2 του άρθρου 362 του Ν. 4412/2016. Επισημαίνεται ότι η προσφεύγουσα κοινοποίησε η ίδια η προσφεύγουσα στην ΑΕΠΠ αυθημερόν με μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.

7. Επειδή, ο επίδικος διαγωνισμός, ως εκ του αντικειμένου του, της προϋπολογισθείσας δαπάνης και του χρόνου εκκίνησης της διαδικασίας ανάθεσης, εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του Βιβλίου IV του Ν. 4412/2016. Επομένως, νομίμως φέρεται προς εξέταση η υπό κρίση προδικαστική προσφυγή στο 5ο κλιμάκιο της ΑΕΠΠ.

8. Επειδή η Αναθέτουσα Αρχή, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 9 του π.δ 39/2017 κοινοποίησε μέσω της εφαρμογής «επικοινωνία», στις 15/10/2018 την υπό εξέταση προδικαστική προσφυγή προς όλους τους ενδιαφερόμενους, οι οποίοι θίγονται από την αποδοχή της προσφυγής, προκειμένου να λάβουν γνώση.

9. Επειδή η προσφεύγουσα ως συμμετέχουσα στο διαγωνισμό και δη στα επίμαχα τμήματα έχει πρόδηλο έννομο συμφέρον ως δεύτερη σε σειρά μειοδότηρια που εύλογα επιδιώκει την απόρριψη των προσφορών των ετέρων δύο προσωρινών αναδόχων για τα δρομολόγια ΝΕΟ 8 και ΝΕΟ 19, προκειμένου να ανακηρυχθεί η ίδια προσωρινή ανάδοχος των εν λόγω τμημάτων. Απαραδέκτως, ωστόσο, αιτείται η προσφεύγουσα την κατακύρωση των ανωτέρω αναφερθέντων τμημάτων στην ίδια, καθώς δυνάμει του άρθρου 367 Ν 4412/2016 προβλέπεται η ακύρωση πράξης ή παράλειψης της αναθέτουσας αρχής, ωστόσο εκφεύγει της αρμοδιότητας της ΑΕΠΠ η καθ ' υποκατάσταση της αναθέτουσας αρχής έκδοση οιασδήποτε πράξης (βλ. ΕΑ ΣΤΕ 54/2018).

10. Επειδή η προσφεύγουσα αναφέρει στην προσφυγή της αυτολεξεί τα εξής «Α.1. Όσον αφορά το δρομολόγιο τμήματος ΝΕΟ 8 (...-...) που κατοχυρώθηκε προσωρινά στον ...με το ΕΔΧ ΤΑΞΙ ΤΑΕ ... (επισυναπτόμενο 3-υπεύθυνη δήλωση τεχνικής προσφοράς), το ίδιο όχημα έχει παραχωρηθεί στον ...για την εκτέλεση του δρομολογίου 42 ...-...για τα σχολικά έτη 2017-2018 2018-2019 2019-2020 (επισυνάπτεται σχετική απόφαση 4) για όλη τη διάρκεια της σύμβασης (επισυνάπτεται η σχετική υπεύθυνη δήλωση 5), με τις ίδιες ώρες αναχώρησης και επιστροφής από και προς το σχολείο με το δρομολόγιο ΝΕΟ 8 (...- ...). (επισυναπτόμενο 9-ΩΡΕΣ ΔΡΟΜΟΛΟΓΙΩΝ)Α.2. Στην ανωτέρω

Αριθμός απόφασης: 1058/2018

προσφορά η ψηφιακή υπογραφή που έχει τεθεί σε όλα τα υπογεγραμμένα αρχεία, δεν διαθέτει τη νόμιμη χρονοσήμανση σύμφωνα με το άρθρο 2.4.2 της διακήρυξης στο οποίο ρητά αναφέρεται ότι «ο χρόνος υποβολής της προσφοράς και οποιαδήποτε ηλεκτρονική επικοινωνία μέσω του συστήματος βεβαιώνεται αυτόματα από το σύστημα με υπηρεσίες χρονοσήμανσης σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ 3 του άρθρου 6 του ν.4155/13 και το άρθρο 6 της Υ.Α Π1/2390/16- 10-2013 <Τεχνικές λεπτομέρειες και διαδικασίες λειτουργίας του Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημόσιων Συμβάσεων (ΕΣΗΔΗΣ)>». Εντούτοις, σε όλα τα ψηφιακά υπογεγραμμένα αρχεία του καθ' ού δεν υπάρχει χρονοσήμανση σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 6 της Υ.Α Π1/2390/16-10-2013. Συνεπώς με βάση τα ανωτέρω ευθέως συνάγεται ότι η ψηφιακή υπογραφή δεν διαθέτει την απαραίτητη χρονοσήμανση. Τούτο εξάλλου προκύπτει με προφανή τρόπο από το εξής στοιχείο: Πατώντας πάνω στη ψηφιακή υπογραφή του καθού αναφέρεται το εξής μήνυμα: <SIGNING TIME IS FROM THE CLOCK ON THE SIGNER S COMPUTER> , ενώ για να είναι ορθή η ψηφιακή υπογραφή και να υπάρχει χρονοσφραγίδα σήμανσης θα πρέπει να αναγράφεται <THE SIGNATURE INCLUDES AN EMBEDDED TIMESTAMP. TIMESTAMP TIME>, πράγμα που στην προκειμένη περίπτωση της προσφοράς του καθού δεν ισχύει.

Η παροχή των υπηρεσιών χρονοσήμανσης, αποδεικνύεται με σχετική ηλεκτρονική επιβεβαίωση λήψης των προαναφερόμενων φορέων προς τον χρήστη των υπηρεσιών αυτών, η οποία διαβιβάζεται στον χρήστη μέσω του ΕΣΗΔΗΣ με ασφαλή κρυπτογραφημένο τρόπο και η οποία έχει θέση εγγράφου βέβαιης χρονολογίας.

Τα ανωτέρω επίσης προκύπτουν και από τις σχετικές διατάξεις του Ν.4412/2016 (άρθρο 37 παράγραφος 3, άρ. 363, βλ. και αρ. 9 της Υ.Α. 56902/215/02.06.2017). Με την παρούσα προδικαστική προσφυγή επισυνάπτονται και τα σχετικά έγγραφα του Υπουργείου από τα οποία προκύπτουν όλα τα ανωτέρω (επισυναπτόμενα 7).

Β) Όσον αφορά το τμήμα ΝΕΟ 19(...-...) που κατοχυρώθηκε προσωρινά στο ...στην ανωτέρω προσφορά η ψηφιακή υπογραφή που έχει τεθεί σε όλα τα υπογεγραμμένα αρχεία, δεν διαθέτει τη νόμιμη χρονοσήμανση σύμφωνα με το άρθρο 2.4.2 της διακήρυξης στο οποίο ρητά αναφέρεται ότι: «ο

Αριθμός απόφασης: 1058/2018

χρόνος υποβολής της προσφοράς και οποιαδήποτε ηλεκτρονική επικοινωνία μέσω του συστήματος βεβαιώνεται αυτόματα από το σύστημα με υπηρεσίες χρονοσήμανσης σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ 3 του άρθρου 6 του ν 4155/13 και το άρθρο 6 της Υ.Α Π1/2390/16-10-2013 <Τεχνικές λεπτομέρειες και διαδικασίες λειτουργίας του Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημόσιων Συμβάσεων (ΕΣΗΔΗΣ)». Εντούτοις, σε όλα τα ψηφιακά υπογεγραμμένα αρχεία του καθού δεν υπάρχει χρονοσήμανση σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 6 της Υ.Α Π1/2390/16-10-2013. Συνεπώς με βάση τα ανωτέρω ευθέως συνάγεται ότι η ψηφιακή υπογραφή δεν διαθέτει την απαραίτητη χρονοσήμανση. Τούτο εξάλλου προκύπτει με προφανή τρόπο από το εξής στοιχείο: Πατώντας πάνω στη ψηφιακή υπογραφή του καθού αναφέρεται το εξής μήνυμα: <SIGNING TIME IS FROM THE CLOCK ON THE SIGNER S COMPUTER> ενώ για να είναι ορθή η ψηφιακή υπογραφή και να υπάρχει χρονοσφραγίδα σήμανσης θα πρέπει να αναγράφεται <THE SIGNATURE INCLUDES AN EMBEDDED TIMESTAMP. TIMESTAMP TIME> γεγονός που στην περίπτωση της προσφοράς δεν ισχύει.

Η παροχή των υπηρεσιών χρονοσήμανσης, αποδεικνύεται με σχετική ηλεκτρονική επιβεβαίωση λήψης των προαναφερόμενων φορέων προς τον χρήστη των υπηρεσιών αυτών, η οποία διαβιβάζεται στον χρήστη μέσω του ΕΣΗΔΗΣ με ασφαλή κρυπτογραφημένο τρόπο και η οποία έχει θέση εγγράφου βέβαιης χρονολογίας.

Τα ανωτέρω επίσης προκύπτουν και από τις σχετικές διατάξεις του Ν.4412/2016 (άρθρο 37 παράγραφος 3, άρ. 363, βλ. και αρ. 9 της Υ.Α. 56902/215/02.06.2017). Με την παρούσα προδικαστική προσφυγή επισυνάπτονται και τα σχετικά έγγραφα του Υπουργείου από τα οποία προκύπτουν όλα τα ανωτέρω (επισυναπτόμενα 7)».

11. Επειδή η αναθέτουσα αρχή απέστειλε με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο στην ΑΕΠΠ στις 25/10/2018 τις με αριθμό οικ. 246757_6986 /24/10/2018 Απόψεις της επί της προδικαστικής προσφυγής και τα σχετικά των Απόψεων της έγγραφα .

12. Επειδή την 22/10/2018 τόσο ο οικονομικός φορέας ...όσο και ο ...υπέβαλαν μέσω της λειτουργικότητας «επικοινωνία» του διαδικτυακού τόπου του διαγωνισμού, εις έκαστος ξεχωριστά, παρέμβαση, τιτλοφορούμενη

Αριθμός απόφασης: 1058/2018

υπόμνημα αναφέροντας στο θέμα του αποσταλθέντος μηνύματος ότι πρόκειται για υπόμνημα εναντίον της υπό εξέταση προσφυγής, και συνυποβάλλοντας και την με αριθμό 180/2017 απόφαση της ΑΕΠΠ.

13. Επειδή, οι ως άνω παρεμβάσεις, οι οποίες ασκήθηκαν με τον αυτό τρόπο, δεν ασκήθηκαν σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στα άρθρα 7 και 8 παρ. 4 του ΠΔ 39/2017, αν και ασκήθηκαν εμπροθέσμως δυνάμει των άρθρων 362 του Ν. 4412/2016 και 7 του ΠΔ 39/2017, δεδομένης της κοινοποίησης της προσφυγής από την αναθέτουσα αρχή στις 15/10/2018, από οικονομικό φορέα μία εκάστη, που έχει πρόδηλο έννομο συμφέρον καθώς η προσφυγή στρέφεται κατά της συμμετοχής του. Ωστόσο, δεδομένου ότι δεν κοινοποιήθηκαν στην ΑΕΠΠ οι ασκηθείσα παρεμβάσεις από τους παρεμβαίνοντες, κατά παράβαση του άρθρου 8 παρ. 3 του π.δ. 39/2017 (ΦΕΚ Α' 64), οι ως άνω παρεμβάσεις ασκήθηκαν απαραδέκτως (βλ. ΔεφΛαρ 42/2018, σκέψη 10).

14. Επειδή με τις απόψεις της η αναθέτουσα αρχή αναφέρει αυτολεξεί τα εξής : *«Αναφορικά με την από 12/10/2018 άσκηση προδικαστικής προσφυγής κατά της αριθμ. 2088/01-10-2018 απόφασης της Οικονομικής Επιτροπής της Περιφέρειας ...θα θέλαμε να επισημάνουμε τα παρακάτω:1) Το δρομολόγιο 42 ...– ...το οποίο έχει ανατεθεί στον ανάδοχο ...εκτελείται σύμφωνα με τους όρους της σύμβασης με το ΤΑΞΙ με αριθμό κυκλοφορίας ΤΑΕ Το Ταξί το οποίο επικαλείται η εταιρεία ...Ε.Ε. έχει παραχωρηθεί από τον ...στον ...ως εφεδρικό δηλαδή θα χρησιμοποιηθεί αποκλειστικά και μόνο στην περίπτωση που το κύριο μέσο μεταφοράς του δρομολογίου 42 ...– ...έχει κάποια βλάβη και δε μπορεί να πραγματοποιήσει το δρομολόγιο. Η εν λόγω παραχώρηση έχει γίνει στα πλαίσια της αριθμ. 103400/2174/15-5-2017 διακήρυξης διεθνούς διαγωνισμού «μεταφοράς μαθητών των δημοσίων σχολικών μονάδων πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης χωρικής αρμοδιότητας Π. Ε. ...για τα σχολικά έτη 2017 – 2020» και όχι για τον τρέχων διαγωνισμό. Κατά συνέπεια και σύμφωνα με τους όρους της διακήρυξης, η παραχώρηση εφεδρικού ΤΑΞΙ δεν παρακωλύει την εξέλιξη του εν λόγω δρομολογίου.*

2) Αναφορικά με τη χρονοσήμανση της ψηφιακής υπογραφής του ... και του ...την οποία η εταιρεία ...καταγγέλλει, θα θέλαμε να επισημάνουμε ότι η

Αριθμός απόφασης: 1058/2018

Υπηρεσία μας προχώρησε στον έλεγχο εγκυρότητας και εξακριβώθηκε ότι ο πάροχος είναι αναγνωρισμένος και φέρει ασφαλής χρονοσήμανση. Επίσης «ασφαλής χρονοσήμανση» σύμφωνα πάντα με την κείμενη νομοθεσία και την αριθμ. 180/2017 απόφαση της Α.Ε.Π.Π. εννοείται η επιβεβαίωση που παρέχεται μέσω του ΕΣΗΔΗΣ για το χρόνο υποβολής της προσφοράς και όχι κάποιο πιστοποιητικό ασφαλούς χρονοσήμανσης. Συνεπώς από τη στιγμή που το έγγραφο υποβάλλεται στο διαγωνισμό μέσω του ΕΣΗΔΗΣ δε μπορεί να προκύψει προβληματισμός ή αμφιβολία για το χρόνο σύνταξης του εγγράφου σε σχέση με το χρόνο υποβολής του (απόφαση ΑΕΠΠ 180/2017)».

15. Επειδή σύμφωνα με το άρθρο 18 του Ν.4412/2016 ορίζεται ότι: «1. Οι αναθέτουσες αρχές αντιμετωπίζουν τους οικονομικούς φορείς ισότιμα και χωρίς διακρίσεις και ενεργούν με διαφάνεια, τηρώντας την αρχή της αναλογικότητας, της αμοιβαίας αναγνώρισης, της προστασίας του δημόσιου συμφέροντος, της προστασίας των δικαιωμάτων των ιδιωτών, της ελευθερίας του ανταγωνισμού και της προστασίας του περιβάλλοντος και της βιώσιμης και αειφόρου ανάπτυξης. [...] Οι αναθέτουσες αρχές λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να διασφαλίζεται η αποτελεσματικότητα των διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων και η χρηστή δημοσιονομική διαχείριση των διατιθέμενων προς το σκοπό αυτό δημοσίων πόρων.[...].

16. Επειδή το άρθρο 36 του Ν. 4412/2016 προβλέπει ότι : «1. Οι αναθέτουσες αρχές υποχρεούνται να χρησιμοποιούν το Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ. σε όλα τα στάδια της διαδικασίας σύναψης δημοσίων συμβάσεων του παρόντος νόμου, με εκτιμώμενη αξία ανώτερη των εξήντα χιλιάδων (60.000) ευρώ, χωρίς να συμπεριλαμβάνεται ο ΦΠΑ.5. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού ρυθμίζονται, για τις συμβάσεις προμηθειών και υπηρεσιών, τα τεχνικά ζητήματα που αφορούν: α) τη λειτουργία της ηλεκτρονικής πύλης ΕΣΗΔΗΣ, τη δομή και το περιεχόμενά της, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 3979/ 2011 και του ΠΗΔ, τη διαβάθμιση των χρηστών, τον τρόπο πρόσβασης και μελέτης των εγγράφων των διαγωνισμών και τη δημιουργία και χορήγηση αντιγράφων με χρήση ΤΠΕ, τα αντίστοιχα αναγνωριστικά και διαπιστευτήρια και τα ειδικότερα θέματα και μεθόδους εγγραφής, αυθεντικοποίησης, την πολιτική ασφάλειας του δικτυακού τόπου και την εφαρμογή της κείμενης νομοθεσίας για την προστασία

Αριθμός απόφασης: 1058/2018

προσωπικών δεδομένων των χρηστών του ΕΣΗΔΗΣ». Δυνάμει της ως άνω εξουσιοδοτικής διάταξης νόμου εκδόθηκε η με αριθ. ΥΑ 56902/215 (ΦΕΚ Β' 1924/02.06.2017) που αφορά στις «Τεχνικές λεπτομέρειες και διαδικασίες λειτουργίας του Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ.)» για τους διαγωνισμούς ανάθεσης προμηθειών και υπηρεσιών.

17. Επειδή, με το άρθρο 37 παρ. 2 και 3 του Ν. 4412/2106 ορίζεται ότι : «1, 2. Στα εργαλεία και τις συσκευές για την ηλεκτρονική διαβίβαση και παραλαβή προσφορών, καθώς και για την ηλεκτρονική παραλαβή αιτήσεων συμμετοχής πρέπει: α) να είναι διαθέσιμες στους ενδιαφερομένους οι πληροφορίες σχετικά με τις προδιαγραφές για την ηλεκτρονική υποβολή προσφορών και αιτήσεων συμμετοχής, συμπεριλαμβανομένης της κρυπτογράφησης και της χρονοσήμανσης, β) να απαιτούνται προηγμένες ηλεκτρονικές υπογραφές, όπως ορίζονται στο π.δ. 150/2001 (Α` 125). Οι αναθέτουσες αρχές πρέπει να αποδέχονται τις προηγμένες ηλεκτρονικές υπογραφές που υποστηρίζονται από αναγνωρισμένο πιστοποιητικό, λαμβάνοντας υπόψη αν τα πιστοποιητικά χορηγούνται από έναν πάροχο υπηρεσιών πιστοποίησης, ο οποίος περιλαμβάνεται στον κατάλογο εμπιστευσης που προβλέπεται στην απόφαση 2009/767/ΕΚ της Επιτροπής, ανεξάρτητα από το αν έχουν δημιουργηθεί με ή χωρίς ασφαλή διάταξη δημιουργίας υπογραφών, με την επιφύλαξη της συμμόρφωσης με τις ακόλουθες προϋποθέσεις: αα) οι αναθέτουσες αρχές πρέπει να καθορίζουν τον απαιτούμενο μορφότυπο προηγμένων υπογραφών, βάσει των μορφοτύπων που έχουν θεσπιστεί με την Απόφαση 2011/130/ΕΕ της Επιτροπής και να θέτουν σε εφαρμογή τα αναγκαία μέτρα ώστε να είναι σε θέση να επεξεργαστούν τεχνικά τους εν λόγω μορφοτύπους· όταν χρησιμοποιείται διαφορετικός μορφότυπος ηλεκτρονικής υπογραφής, τότε η ηλεκτρονική υπογραφή ή ο φορέας του ηλεκτρονικού εγγράφου περιλαμβάνει πληροφορίες σχετικά με τις ισχύουσες δυνατότητες επικύρωσης, υπό την ευθύνη της Εθνικής Επιτροπής Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων (ΕΕΤΤ). Οι δυνατότητες επικύρωσης επιτρέπουν στην αναθέτουσα αρχή να επικυρώνει, σε σύγχρονη σύνδεση, δωρεάν και κατά τρόπο κατανοητό για άτομα με διαφορετική μητρική γλώσσα, την ηλεκτρονική υπογραφή που έχει παραληφθεί, ως προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή,

Αριθμός απόφασης: 1058/2018

υποστηριζόμενη από αναγνωρισμένο πιστοποιητικό. Η ΕΕΤΤ κοινοποιεί τις πληροφορίες σχετικά με τον πάροχο των υπηρεσιών επικύρωσης στην Επιτροπή. ββ) σε περίπτωση προσφορών που υπογράφονται με την υποστήριξη αναγνωρισμένου πιστοποιητικού που περιλαμβάνεται στον κατάλογο εμπιστευσης, οι αναθέτουσες αρχές δεν πρέπει να εφαρμόζουν πρόσθετες απαιτήσεις που ενδέχεται να εμποδίσουν τη χρήση των εν λόγω υπογραφών από τους προσφέροντες. 3. Οι υπηρεσίες χρονοσήμανσης παρέχονται, σύμφωνα με τις διατάξεις της ΥΑΠ/Φ.40.4/163/2013 (Β` 401) απόφασης του Υφυπουργού Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, από τρίτους, εθνικούς ή αλλοδαπούς φορείς, πιστοποιημένους από τις αντίστοιχες αρμόδιες αρχές για την παροχή τέτοιων υπηρεσιών και διασυνδεδεμένους με τον εθνικό χρόνο. Η παροχή των υπηρεσιών χρονοσήμανσης αποδεικνύεται με σχετική ηλεκτρονική επιβεβαίωση λήψης των υπηρεσιών αυτών των φορέων προς το χρήστη, η οποία διαβιβάζεται στο χρήστη μέσω του ΕΣΗΔΗΣ, με κρυπτογραφημένο τρόπο και η οποία επέχει θέση εγγράφου με βέβαιη χρονολογία. Δεν επιτρέπεται στην αναθέτουσα αρχή ή στη Γενική Γραμματεία Εμπορίου και Προστασίας Καταναλωτή του Υπουργείου Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού η παρέμβαση στη διαδικασία χρονοσήμανσης, όπως περιγράφεται ανωτέρω». Το, δε, άρθρο 2 (ορισμοί) του ΠΔ 150/2001 προβλέπει ως προς την προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή ή ψηφιακή υπογραφή ότι «α) συνδέεται μονοσήμαντα με τον υπογράφοντα, β) είναι ικανή να καθορίσει ειδικά και αποκλειστικά την ταυτότητα του υπογράφοντος, γ) δημιουργείται με μέσα τα οποία ο υπογράφων μπορεί να διατηρήσει υπό τον αποκλειστικό του έλεγχο και δ) συνδέεται με τα δεδομένα στα οποία αναφέρεται κατά τρόπο, ώστε να μπορεί να εντοπισθεί οποιαδήποτε μεταγενέστερη αλλοίωση των εν λόγω δεδομένων».

Ομοίως ορίζεται και στο άρθρο 9 της ΥΑ 56902/215 (ΦΕΚ Β' 1924/02.06.2017), όπως εκδόθηκε κατ' εξουσιοδότηση της διάταξης του άρθρου 36 παρ. 5 του Ν. 4412/2016 [βλ. και άρθρο 6 της αριθμ. Π11/2390/13 (ΦΕΚ – 2677 Β/21-10-2013): Τεχνικές λεπτομέρειες και διαδικασίες λειτουργίας του Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ.)].

18. Επειδή , με τον Κανονισμό 910/2014 ορίζεται στο άρθρο 25 ότι : «2. Η εγκεκριμένη ηλεκτρονική υπογραφή έχει νομική ισχύ ισοδύναμη με την ιδιόχειρη υπογραφή. 3. Εγκεκριμένη ηλεκτρονική υπογραφή βασιζόμενη σε εγκεκριμένο πιστοποιητικό που έχει εκδοθεί σε ένα κράτος μέλος αναγνωρίζεται ως τέτοια σε όλα τα άλλα κράτη μέλη», στο άρθρο 26 ότι : «Μία προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή πληροί τις ακόλουθες απαιτήσεις: α) συνδέεται κατά τρόπο μοναδικό με τον υπογράφοντα β) είναι ικανή να ταυτοποιεί τον υπογράφοντα γ) δημιουργείται με δεδομένα δημιουργίας ηλεκτρονικής υπογραφής τα οποία ο υπογράφων μπορεί, με υψηλό βαθμό εμπιστοσύνης, να χρησιμοποιεί υπό τον αποκλειστικό του έλεγχο, και δ) συνδέεται με τα δεδομένα που έχουν υπογραφεί σε σχέση με αυτήν κατά τρόπο ώστε να μπορεί να ανιχνευθεί οποιαδήποτε επακόλουθη τροποποίηση των εν λόγω δεδομένων» και στο άρθρο 27 ότι : «1..... 2. Εάν ένα κράτος μέλος απαιτεί προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή που βασίζεται σε εγκεκριμένο πιστοποιητικό για τη χρήση μιας επιγραμμικής υπηρεσίας που προσφέρεται από φορέα του δημόσιου τομέα ή για λογαριασμό του, το εν λόγω κράτος μέλος αναγνωρίζει τις προηγμένες ηλεκτρονικές υπογραφές που βασίζονται σε εγκεκριμένο πιστοποιητικό και τις εγκεκριμένες ηλεκτρονικές υπογραφές τουλάχιστον με τους μορφότυπους ή με τις μεθόδους που καθορίζονται στις εκτελεστικές πράξεις που αναφέρονται στην παράγραφο 5».

19. Επειδή το άρθρο 91 του Ν. 4412/2016 με τίτλο «Λόγοι αποκλεισμού» προβλέπει ότι «1. Η αναθέτουσα αρχή με βάση τα αποτελέσματα του ελέγχου και της αξιολόγησης των προσφορών, απορρίπτει, σε κάθε περίπτωση, προσφορά:

α) Η οποία αποκλίνει από τα άρθρα 92 έως 100, και 102 έως 104 ή υποβλήθηκε κατά παράβαση των απαράβατων όρων περί σύνταξης και υποβολής της προσφοράς, όπως οι όροι αυτοί ορίζονται στα έγγραφα της σύμβασης.

β) Η οποία περιέχει ατέλειες, ελλείψεις, ασάφειες ή σφάλματα, εφόσον αυτά δεν επιδέχονται συμπλήρωση ή διόρθωση ή, εφόσον επιδέχονται συμπλήρωση ή διόρθωση, δεν έχουν αποκατασταθεί κατά την αποσαφήνιση και τη συμπλήρωση της, σύμφωνα με το άρθρο 102.

Αριθμός απόφασης: 1058/2018

γ) Για την οποία ο προσφέρων δεν έχει παράσχει τις απαιτούμενες εξηγήσεις, εντός της προκαθορισμένης προθεσμίας ή η εξήγηση δεν είναι αποδεκτή από την αναθέτουσα αρχή, σύμφωνα με το άρθρο 102.

δ) Η οποία είναι εναλλακτική προσφορά, αν τέτοια δεν επιτρέπεται ή, αν επιτρέπεται, δεν πληροί τις ελάχιστες απαιτήσεις των εγγράφων της σύμβασης. [...]

στ) Προσφορά υπό αίρεση. [...]

20 . Επειδή, το άρθρο 102 του Ν. 4412/2016 με τίτλο «Συμπλήρωση - αποσαφήνιση πληροφοριών και δικαιολογητικών» προβλέπει τα εξής «1. Κατά τη διαδικασία αξιολόγησης των προσφορών ή αιτήσεων συμμετοχής, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να καλεί εγγράφως τους προσφέροντες ή τους υποψηφίους να διευκρινίζουν ή να συμπληρώνουν τα έγγραφα ή δικαιολογητικά που έχουν υποβάλει, μέσα σε εύλογη προθεσμία, η οποία δεν μπορεί να είναι μικρότερη από επτά (7) ημέρες από την ημερομηνία κοινοποίησης σε αυτούς της σχετικής πρόσκλησης. Οποιαδήποτε διευκρίνιση ή συμπλήρωση που υποβάλλεται από τους προσφέροντες ή υποψηφίους, χωρίς να έχει ζητηθεί από την αναθέτουσα αρχή, δεν λαμβάνεται υπόψη.

2. Η πιο πάνω διευκρίνιση ή η συμπλήρωση αφορά μόνο τις ασάφειες, επουσιώδεις πλημμέλειες ή πρόδηλα τυπικά σφάλματα που επιδέχονται διόρθωση ή συμπλήρωση, ιδίως δε παράλειψη μονογραφών, διακεκομμένη αρίθμηση, ελαττώματα συσκευασίας και σήμανσης του φακέλου και των υποφακέλων των προσφορών ή αιτήσεων συμμετοχής, λεκτικές και φραστικές αποκλίσεις των εγγράφων της προσφοράς από την ορολογία των εγγράφων της σύμβασης, που δεν επιφέρουν έννομες συνέπειες ως προς το περιεχόμενό τους, ελλείψεις ως προς τα νομιμοποιητικά στοιχεία, πλημμελής σήμανση αντιγράφων που εκδίδονται, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 1 του ν. 4250/2014 (Α' 74), μεταφράσεων και λοιπών πιστοποιητικών ή βεβαιώσεων, διαφοροποίηση της δομής των εγγράφων της προσφοράς από τα υποδείγματα, υποχρεωτικά ή μη, που θεσπίζονται με νόμο, κανονιστικές πράξεις ή τα έγγραφα της σύμβασης. Η συμπλήρωση ή η διευκρίνιση, κατά το πρώτο εδάφιο, δεν επιτρέπεται να έχει ως συνέπεια μεταγενέστερη αντικατάσταση ή υποβολή εγγράφων σε συμμόρφωση με τους όρους της

διακήρυξης, αλλά μόνο τη διευκρίνιση ή συμπλήρωση, ακόμη και με νέα έγγραφα, εγγράφων ή δικαιολογητικών που έχουν ήδη υποβληθεί.

3. Η διευκρίνιση ή η συμπλήρωση δεν πρέπει να εισάγει διακρίσεις, άνιση μεταχείριση των οικονομικών φορέων ή να έχει ως συνέπεια ευνοϊκή μεταχείριση συγκεκριμένου οικονομικού φορέα στη διαδικασία ανάθεσης της δημόσιας σύμβασης.

4. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να καλεί εγγράφως τους προσφέροντες να διευκρινίσουν, μέσα σε εύλογη προθεσμία η οποία δεν μπορεί να είναι μικρότερη από επτά (7) ημέρες από την ημερομηνία κοινοποίησης της σχετικής πρόσκλησης, το περιεχόμενο της τεχνικής ή οικονομικής προσφοράς που έχουν υποβάλει, αν περιέχει ασάφειες ή σσος σημασίας ατέλειες, επουσιώδεις παραλείψεις ή πρόδηλα τυπικά ή υπολογιστικά σφάλματα που η αναθέτουσα αρχή κρίνει ότι μπορεί να θεραπευθούν. Η διευκρίνιση αυτή δεν πρέπει να έχει ως αποτέλεσμα την ουσιώδη αλλοίωση της προσφοράς και δεν πρέπει να προσδίδει αθέμιτο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα στη συγκεκριμένη προσφορά σε σχέση με τις λοιπές.

5. Η παροχή της δυνατότητας διευκρινίσεων στον προσφέροντα ή υποψήφιο, σύμφωνα με τις παραγράφους 1 έως 4, είναι υποχρεωτική για την αναθέτουσα αρχή, αν επίκειται αποκλεισμός του από τη διαδικασία, λόγω ασαφειών των δικαιολογητικών και εγγράφων της προσφοράς».

21. Επειδή η ΚΥΑ 24001/2013 (Β'1449) «Μεταφορά μαθητών δημόσιων σχολείων από τις Περιφέρειες», όπως ισχύει, ορίζει : άρθρο 2 [...] ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ, 1. Προϋποθέσεις. α. Εάν η μεταφορά των μαθητών είναι αδύνατη με τη διαδικασία των προηγούμενων παραγράφων η Περιφέρεια αναθέτει με δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις των Π.Δ/των 60/2007 και 118/2007, τη μεταφορά των μαθητών με κάθε κατάλληλο μεταφορικό μέσο δημόσιας χρήσης που να πληροί τους όρους ασφαλούς μεταφοράς. β. Οι όροι της διακήρυξης του σχετικού διαγωνισμού πρέπει αφενός να αποσκοπούν στη μέγιστη δυνατή συμπίεση του κόστους μεταφοράς των μαθητών και αφετέρου στη βελτίωση των συνθηκών μεταφοράς τους και κατατείνουν στη διασφάλιση της ελεύθερης κυκλοφορίας των υπηρεσιών και στην προαγωγή του ανόθευτου ανταγωνισμού μεταξύ ικανών να προσφέρουν τη δημοπρατούμενη υπηρεσία οικονομικών φορέων.

Αριθμός απόφασης: 1058/2018

2. Κανόνες διαδικασίας σύναψης σύμβασης [...] γ. Ο σχεδιασμός των δρομολογίων πρέπει να λαμβάνει υπόψη: *ί. τη δυνατότητα εξυπηρέτησης περισσότερων της μίας σχολικής μονάδας από κάθε δρομολόγιο. *ιι. τη δυνατότητα εξυπηρέτησης ταυτόχρονα των σχολικών μονάδων πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. *ιιι. την όσο το δυνατόν αποτελεσματικότερη χρήση κοινών μεταφορικών μέσων, δεδομένης της χωρητικότητας του μεταφορικού μέσου, ούτως ώστε να αποφεύγεται η διέλευση περισσότερων του ενός μεταφορικών μέσων από τον ίδιο οδικό άξονα για μεγάλη απόσταση όπου αυτό είναι εφικτό. Δεν είναι επιτρεπτή η μεταφορά όρθιων μαθητών όπως επίσης και η μεταφορά τρίτων επιβατών με δημόσια σύμβαση υπηρεσιών, άλλως συντρέχει περίπτωση αθέτησης συμβατικών υποχρεώσεων και ταυτόχρονα επιβάλλονται οι σχετικές κυρώσεις του Κ.Ο.Κ. *ιιιι. την ομαδοποίηση των μαθητών, οι οποίοι κατοικούν εντός του ίδιου οικισμού, σε συγκεκριμένα σημεία επιβίβασης και αποβίβασης εντός του οικισμού ούτως ώστε να προκύπτουν λιγότερες στάσεις, κατά προτίμηση επί του οδικού άξονα πραγματοποίησης του δρομολογίου. *δ. Ο αριθμός των μεταφερόμενων μαθητών ανά δρομολόγιο καθορίζει και το προσφορότερο είδος μεταφορικού μέσου (λεωφορείο, μικρό λεωφορείο, Δ.Χ. επιβατικό) σύμφωνα με τα οριζόμενα στο παράρτημα της παρούσας. Το προσφορότερο είδος μεταφορικού μέσου αποτελεί τη βάση υπολογισμού της μέγιστης αποζημίωσης ανά δρομολόγιο χωρίς όμως να αποτελεί ταυτόχρονα στοιχείο απόρριψης της συμμετοχής ενδιαφερομένων-κατόχων άλλων μέσων.[..]”.*****

22. Επειδή στο άρθρο 4 του Κανονισμού της Αρχής Πιστοποίησης του Ελληνικού Δημοσίου αναφέρεται ρητώς ότι « 4.1. Πιστοποιητικά συστημάτων χρονοσήμανσης (ΑΠΕΔ)

Τα κρυπτογραφικά κλειδιά και τα πιστοποιητικά των εξυπηρετητών χρονοσήμανσης (TimeStamping Server) παράγονται, αποθηκεύονται και χρησιμοποιούνται μέσα σε ασφαλείς κρυπτογραφικές μονάδες της ΑΠΕΔ οι οποίες πληρούν τις προϋποθέσεις και τις απαιτήσεις της απόφασης της ΕΕΤΤ 295/64 «Κανονισμός για τον Έλεγχο Συμμόρφωσης Ασφαλών Διατάξεων Δημιουργίας Υπογραφής και Ασφαλών Κρυπτογραφικών Μονάδων» (ΦΕΚ 1730/Β/24-11-2003).

Αριθμός απόφασης: 1058/2018

Τα Πιστοποιητικά των Εξυπηρετητών Χρονοσήμανσης (TimeStamping Server) δημοσιεύονται στον σχετικό κατάλογο της ΥΔΚ της ΑΠΕΔ (<https://pki.ermis.gov.gr/repositoryhtml>)».

23. Επειδή στους οικείους όρους της διακήρυξης προβλέπονται τα εξής : «2.4.2 Χρόνος και Τρόπος υποβολής προσφορών.2.4.2.1. Οι προσφορές υποβάλλονται από τους ενδιαφερόμενους ηλεκτρονικά, μέσω της διαδικτυακής πύλης www.promitheus.gov.gr του ΕΣΉΔΉΣ, μέχρι την καταληκτική ημερομηνία και ώρα που ορίζει η παρούσα διακήρυξη, στην Ελληνική Γλώσσα, σε ηλεκτρονικό φάκελο, σύμφωνα με τα αναφερόμενα στον ν.4412/2016, ιδίως άρθρα 36 και 37 και την Υπουργική Απόφαση αριθμ. 56902/215 «Τεχνικές λεπτομέρειες και διαδικασίες λειτουργίας του Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ.)». Για τη συμμετοχή στο διαγωνισμό οι ενδιαφερόμενοι οικονομικοί φορείς απαιτείται να διαθέτουν εγκεκριμένη προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή ή προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή που υποστηρίζεται από εγκεκριμένο πιστοποιητικό το οποίο χορηγήθηκε από έναν εγκεκριμένο πάροχο υπηρεσιών πιστοποίησης, ο οποίος περιλαμβάνεται στον κατάλογο εμπιστευσης που προβλέπεται στην απόφαση 2009/767/ΕΚ και σύμφωνα με τα οριζόμενα στο Κανονισμό (ΕΕ) 910/2014 και τις διατάξεις της Υ.Α. 56902/215 "Τεχνικές λεπτομέρειες και διαδικασίες λειτουργίας του Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ.)» (ΦΕΚ Β 1924/02.06.2017) και να εγγραφούν στο ηλεκτρονικό σύστημα (ΕΣΗΔΗΣ- Διαδικτυακή πύλη www.promitheus.gov.gr) ακολουθώντας την διαδικασία εγγραφής του άρθρου 5 της ίδιας Υ.Α. 2.4.2.2. Ο χρόνος υποβολής της προσφοράς και οποιαδήποτε ηλεκτρονική επικοινωνία μέσω του συστήματος βεβαιώνεται αυτόματα από το σύστημα με υπηρεσίες χρονοσήμανσης, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 37 του ν. 4412/2016 και το άρθρο 9 της ως άνω Υπουργικής Απόφασης. Μετά την παρέλευση της καταληκτικής ημερομηνίας και ώρας, δεν υπάρχει η δυνατότητα υποβολής προσφοράς στο Σύστημα. Σε περιπτώσεις τεχνικής αδυναμίας λειτουργίας του ΕΣΗΔΗΣ, η αναθέτουσα αρχή θα ρυθμίσει τα της συνέχειας του διαγωνισμού με σχετική ανακοίνωσή της. 2.4.2.3. Οι οικονομικοί φορείς υποβάλλουν με την προσφορά τους τα ακόλουθα: (α) έναν (υπο)φάκελο με την ένδειξη «Δικαιολογητικά Συμμετοχής -Τεχνική Προσφορά»

Αριθμός απόφασης: 1058/2018

στον οποίο περιλαμβάνονται τα κατά περίπτωση απαιτούμενα δικαιολογητικά και η τεχνική προσφορά σύμφωνα με τις διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας και την παρούσα...[...]**2.4.2.4.** Οι οικονομικοί φορείς συντάσσουν την τεχνική και οικονομική τους προσφορά συμπληρώνοντας τις αντίστοιχες ειδικές ηλεκτρονικές φόρμες του συστήματος. Στην συνέχεια το σύστημα παράγει τα σχετικά ηλεκτρονικά αρχεία τα οποία υπογράφονται ηλεκτρονικά και υποβάλλονται από τον προσφέροντα. Τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στην ειδική ηλεκτρονική φόρμα του συστήματος και του παραγόμενου ηλεκτρονικού αρχείου pdf (το οποίο θα υπογραφεί ηλεκτρονικά) πρέπει να ταυτίζονται. Σε αντίθετη περίπτωση το σύστημα παράγει σχετικό μήνυμα και ο προσφέρων καλείται να παράγει εκ νέου το ηλεκτρονικό αρχείο pdf]...**2.4.2.5.** Ο

χρήστης - οικονομικός φορέας υποβάλλει τους ανωτέρω (υπο)φακέλους μέσω του Συστήματος, όπως περιγράφεται παρακάτω: Τα στοιχεία και δικαιολογητικά για τη συμμετοχή του οικονομικού φορέα στη διαδικασία υποβάλλονται από αυτόν ηλεκτρονικά σε μορφή αρχείων τύπου .pdf και εφόσον έχουν συνταχθεί/παραχθεί από τον ίδιο, φέρουν εγκεκριμένη προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή ή προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή με χρήση εγκεκριμένων πιστοποιητικών, χωρίς να απαιτείται θεώρηση γνησίου της υπογραφής. Από το Σύστημα εκδίδεται ηλεκτρονική απόδειξη υποβολής προσφοράς, η οποία αποστέλλεται στον οικονομικό φορέα με μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου...[...]**2.4.3 Περιεχόμενα Φακέλου**

«Δικαιολογητικά Συμμετοχής- Τεχνική Προσφορά» 2.4.3.1 Τα στοιχεία και δικαιολογητικά για την συμμετοχή των προσφερόντων στη διαγωνιστική διαδικασία περιλαμβάνουν: α) το Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης (Ε.Ε.Ε.Σ.), όπως προβλέπεται στην παρ. 1 και 3 του άρθρου 79 του ν. 4412/2016 και β) την εγγύηση συμμετοχής, όπως προβλέπεται στο άρθρο 72 του Ν.4412/2016 και τα άρθρα 2.1.5 και 2.2.2 αντίστοιχα της παρούσας διακήρυξης.[...] Β) Υπεύθυνη δήλωση (ΨΗΦΙΑΚΑ ΥΠΟΓΕΓΓΡΑΜΕΝΗ) της παρ. 4 του άρθρου 8 του Ν. 1599/1986 (Α' 75) όπως εκάστοτε ισχύει, στην οποία:...[...]**2.4.6** Λόγοι απόρριψης προσφορών. Η αναθέτουσα αρχή με βάση τα αποτελέσματα του ελέγχου και της αξιολόγησης των προσφορών, απορρίπτει, σε κάθε περίπτωση, προσφορά: α) η οποία δεν υποβάλλεται εμπρόθεσμα, με τον τρόπο και με το περιεχόμενο που ορίζεται πιο πάνω και

Αριθμός απόφασης: 1058/2018

συγκεκριμένα στις παραγράφους 2.4.1 (Γενικοί όροι υποβολής προσφορών), 2.4.2. (Χρόνος και τρόπος υποβολής προσφορών), 2.4.3. (Περιεχόμενο φακέλων δικαιολογητικών συμμετοχής, τεχνικής προσφοράς), 2.4.4. (Περιεχόμενο φακέλου οικονομικής προσφοράς, τρόπος σύνταξης και υποβολής οικονομικών προσφορών) , 2.4.5. (Χρόνος ισχύος προσφορών), 3.1. (Αποσφράγιση και αξιολόγηση προσφορών), 3.2 (Πρόσκληση υποβολής δικαιολογητικών προσωρινού αναδόχου) της παρούσας, β) η οποία περιέχει ατέλειες, ελλείψεις, ασάφειες ή σφάλματα, εφόσον αυτά δεν επιδέχονται συμπλήρωση ή διόρθωση ή εφόσον επιδέχονται συμπλήρωση ή διόρθωση, δεν έχουν αποκατασταθεί κατά την αποσαφήνιση και την συμπλήρωσή της σύμφωνα με την παράγραφο 3.1.1. της παρούσης διακήρυξης, γ) για την οποία ο προσφέρων δεν έχει παράσχει τις απαιτούμενες εξηγήσεις, εντός της προκαθορισμένης προθεσμίας ή η εξήγηση δεν είναι αποδεκτή από την αναθέτουσα αρχή σύμφωνα με την παράγραφο 3.1.1. της παρούσας και το άρθρο 102 του ν. 4412/2016, δ) η οποία είναι εναλλακτική προσφορά, καθώς δεν επιτρέπεται η υποβολή εναλλακτικής προσφοράς, ε) η οποία υποβάλλεται από έναν προσφέροντα που έχει υποβάλλει δύο ή περισσότερες προσφορές για το ίδιο τμήμα ή αντικείμενο καθώς δεν επιτρέπεται η υποβολή εναλλακτικής προσφοράς. Ο περιορισμός αυτός ισχύει, υπό τους όρους της παραγράφου 2.2.3.4 περ. γ της παρούσας (περ. γ' της παρ. 4 του άρθρου 73 του ν. 4412/2016) και στην περίπτωση ενώσεων οικονομικών φορέων με κοινά μέλη, καθώς και στην περίπτωση οικονομικών φορέων που συμμετέχουν είτε αυτοτελώς είτε ως μέλη ενώσεων, ζ) η οποία είναι υπό αίρεση, η) η οποία θέτει όρο αναπροσαρμογής, εκτός των οριζομένων στην ΚΥΑ 24001/2013. θ) η οποία παρουσιάζει ελλείψεις ως προς τα δικαιολογητικά που ζητούνται από τα έγγραφα της παρούσης διακήρυξης και αποκλίσεις ως προς τους όρους και τις τεχνικές προδιαγραφές της σύμβασης». Τέλος, περιλαμβάνονται μεταξύ άλλων στην οικεία διακήρυξη ως συνημμένα, το Παράρτημα IV Υπόδειγμα Τεχνικής Προσφοράς και Παράρτημα VII Υπόδειγμα Οικονομικής Προσφοράς , αμφότερα ψηφιακά υπογεγραμμένα.

24. Επειδή, κατά τα παγίως γενόμενα δεκτά από τη νομολογία, η Διακήρυξη του διαγωνισμού αποτελεί κανονιστική πράξη, η οποία διέπει το διαγωνισμό και δεσμεύει τόσο την αναθέτουσα αρχή, η οποία διενεργεί αυτόν

Αριθμός απόφασης: 1058/2018

(ΕΣ Πράξεις VI Τμήματος 78/2007,19/2005,31/2003), όσο και τους διαγωνιζόμενους. Η δε παράβαση των διατάξεων (όρων) αυτής, οδηγεί σε ακυρότητα των εγκριτικών πράξεων του αποτελέσματος του διαγωνισμού και των κατακυρωτικών αυτού πράξεων (ΟΛΣΤΕ 2137/1993). Κατά συνέπεια, τυχόν παράβαση ουσιώδους όρου της διακήρυξης, είτε κατά τη διάρκεια του διαγωνισμού, είτε κατά τη συνολολόγηση της σύμβασης, καθιστά μη νόμιμη τη σχετική διαδικασία (ΕΣ Πράξη VI Τμήματος 78/2007).

25. Επειδή, η υποχρέωση διαφάνειας έχει μεταξύ άλλων ως σκοπό να αποκλείσει τον κίνδυνο αυθαιρεσίας εκ μέρους της αναθέτουσας αρχής (βλ., C 278/14, SC Enterprise Focused Solutions SRL ECLI:EU:C:2015:228,σκ. 25 και απόφαση SAG ELV Slovensko κ.λπ., C 599/10, EU:C:2012:191, σκέψη 25 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία) και ο σκοπός αυτός δεν θα επιτυγχανόταν αν η αναθέτουσα αρχή μπορούσε να μην εφαρμόσει τους όρους στους οποίους η ίδια υποβλήθηκε (βλ., C 278/14, SC Enterprise Focused Solutions SRL ECLI:EU:C:2015:228,σκ. 27).

26. Επειδή, περαιτέρω επιβάλλεται η εφαρμογή των όρων της διακήρυξης κατά τρόπο ενιαίο για όλους τους προσφέροντες κατά την υποβολή, αλλά και αξιολόγηση προσφορών (ΔΕΕ, απόφαση της 18ης Οκτωβρίου 2001, C-19/00 Siac Construction Ltd, Συλλογή 2001, σ. I-7725, σκέψεις 34 και 44 και απόφαση της 25ης Απριλίου 1996, C-87/94, Επιτροπή κατά Βελγίου, Συλλογή 1996, σ. I-2043, σκέψη 54).

27. Επειδή η αρχή της ίσης μεταχείρισης προϋποθέτει, περαιτέρω, ότι όλοι οι όροι και τρόποι διεξαγωγής της διαδικασίας αναθέσεως πρέπει να διατυπώνονται με σαφήνεια, ακρίβεια και χωρίς αμφισημία στην προκήρυξη του διαγωνισμού ή στη συγγραφή υποχρεώσεων, κατά τρόπον ώστε, αφενός να παρέχεται σε όλους τους ευλόγως ενημερωμένους και κανονικά επιμελείς υποψηφίους η δυνατότητα να κατανοούν το ακριβές περιεχόμενό τους και να τους ερμηνεύουν με τον ίδιο τρόπο και, αφετέρου, να καθίσταται δυνατός ο εκ μέρους της αναθέτουσας αρχής αποτελεσματικός και επί ίσοις όροις έλεγχος του αν οι προσφορές των υποψηφίων ανταποκρίνονται στα κριτήρια που διέπουν την εν λόγω σύμβαση (βλ., μεταξύ άλλων, για την αρχή της ίσης μεταχείρισης των οικονομικών φορέων στο πλαίσιο ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων τις αποφάσεις: της 29ης Απριλίου 2004, Επιτροπή κατά CAS

Αριθμός απόφασης: 1058/2018

Succhi di Frutta, C 496/99 P, EU:C:2004:236, σκέψη 110, και της 12ης Μαρτίου 2015, eVigilo, C 538/13, EU:C:2015:166, σκέψη 33, της 22ας Ιουνίου 1993, Επιτροπή κατά Δανίας, C 243/89, EU:C:1993:257, σκέψη 33, της 25ης Απριλίου 1996, Επιτροπή κατά Βελγίου, C 87/94, EU:C:1996:161, σκέψη 51, της 18ης Οκτωβρίου 2001, SIAC Construction, C 19/00, EU:C:2001:553, σκέψη 33, της 16ης Δεκεμβρίου 2008, Μηχανική, C 213/07, EU:C:2008:731, σκέψη 45, της 24ης Μαΐου 2016, MT Højgaard και Züblin, C 396/14, EU:C:2016:347, σκέψη 37, της 25ης Απριλίου 1996, Επιτροπή κατά Βελγίου, C 87/94, EU:C:1996:161, σκέψη 54, της 12ης Δεκεμβρίου 2002, Universale-Bau, C 470/99, EU:C:2002:746, σκέψη 93, της 12ης Μαρτίου 2015, eVigilo, C 538/13, EU:C:2015:166, σκέψη 33, της 29ης Μαρτίου 2012, SAG ELV Slovensko κ.λπ., C 599/10, EU:C:2012:191, σκέψη 36, καθώς και της 10ης Οκτωβρίου 2013, Manona, C 336/12, EU:C:2013:647, σκέψη 31).

28. Επειδή, σύμφωνα με την αρχή της τυπικότητας που διέπει την διαδικασία της αναθέσεως δημοσίων συμβάσεων (βλ. ΣΤΕ 2889/2011, 4343/2005 κ.ά. βλ. και Ε.Α. 228/2013, 1 11/2006, 597/2007 κ. ά.) δεν επιτρέπεται να τεθούν εκποδών διατάξεις της διακηρύξεως, οι οποίες θεσπίζουν υποχρέωση υποβολής με την προσφορά ορισμένων στοιχείων που απαιτούνται επί ποινή αποκλεισμού από τον διαγωνισμό.

29. Επειδή περαιτέρω, η αρχή της ίσης μεταχείρισης και η υποχρέωση διαφάνειας αντιτίθενται επίσης σε κάθε διαπραγματεύση μεταξύ της αναθέτουσας αρχής και ενός προσφέροντος στο πλαίσιο διαδικασίας σύναψης δημόσιας σύμβασης, πράγμα που συνεπάγεται ότι, καταρχήν, μια προσφορά δεν δύναται να τροποποιηθεί μετά την κατάθεσή της, είτε κατόπιν πρωτοβουλίας της αναθέτουσας αρχής είτε του προσφέροντος (βλ., συναφώς, αποφάσεις της 29ης Μαρτίου 2012, SAG ELV Slovensko κ.λπ., C 599/10, EU:C:2012:191, σκέψη 36, καθώς και της 10ης Οκτωβρίου 2013, Manona, C 336/12, EU:C:2013:647, σκέψη 31). Συγκεκριμένα, αν γινόταν δεκτό ότι η αναθέτουσα αρχή έχει την εξουσία να ζητεί διευκρινίσεις από συγκεκριμένο υποψήφιο την προσφορά του οποίου κρίνει ανακριβή ή μη σύμφωνη με τις τεχνικές προδιαγραφές της συγγραφής υποχρεώσεων, η εν λόγω αρχή θα κινδύνευε να θεωρηθεί ύποπτη, σε περίπτωση που τελικώς επέλεγε την επίμαχη προσφορά, ότι διεξήγαγε μυστικές διαπραγματεύσεις με

Αριθμός απόφασης: 1058/2018

τον οικείο υποψήφιο, εις βάρος των λοιπών υποψηφίων και κατά παράβαση της αρχής της ίσης μεταχείρισης (απόφαση της 29ης Μαρτίου 2012, SAG ELV Slovensko κ.λπ., C 599/10, EU:C:2012:191, σκέψη 37). Εντούτοις, το Δικαστήριο έχει κρίνει επίσης ότι η αρχή της ίσης μεταχείρισης δεν απαγορεύει τη διόρθωση ή κατά περίπτωση συμπλήρωση της προσφοράς, μεταξύ άλλων, επειδή απαιτείται προφανώς η απλή διευκρίνισή της ή η διόρθωση πρόδηλων εκ παραδρομής σφαλμάτων, υπό τον όρο ωστόσο ότι θα τηρηθούν ορισμένες προϋποθέσεις [βλ., συναφώς, στο πλαίσιο διαδικασιών προκήρυξης κλειστού διαγωνισμού εμπιπτουσών στην οδηγία 2004/18/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 31ης Μαρτίου 2004, περί συντονισμού των διαδικασιών σύναψης δημόσιων συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών (ΕΕ 2004, L 134, σ. 114), αποφάσεις της 29ης Μαρτίου 2012, SAG ELV Slovensko κ.λπ., C 599/10, EU:C:2012:191, σκέψεις 35 έως 45, όσον αφορά το στάδιο αξιολόγησης των προσφορών, καθώς και της 10ης Οκτωβρίου 2013, Manona, C 336/12, EU:C:2013:647, σκέψεις 30 έως 39, όσον αφορά το στάδιο προεπιλογής των προσφερόντων]. Επιπλέον, η αίτηση διευκρίνισης δεν δύναται να καταλήξει στο να υποβάλει, στην πραγματικότητα, ο συγκεκριμένος προσφέρων νέα προσφορά (βλ. αποφάσεις της 29ης Μαρτίου 2012, SAG ELV Slovensko κ.λπ., C 599/10, EU:C:2012:191, σκέψη 40, της 10ης Οκτωβρίου 2013, Manona, C 336/12, EU:C:2013:647, σκέψη 36). Τέλος, και γενικά, κατά την άσκηση της διακριτικής ευχέρειας που διαθέτει όσον αφορά τη δυνατότητα να ζητήσει από τους υποψήφιους να διευκρινίσουν την προσφορά τους, η αναθέτουσα αρχή πρέπει να μεταχειριστεί τους υποψήφιους με ισότιμο και ειλικρινή τρόπο, έτσι ώστε μια αίτηση διευκρίνισης να μη δύναται, κατά το πέρας της διαδικασίας επιλογής των προσφορών και λαμβανομένου υπόψη του αποτελέσματός της, να έχει περιαγάγει αδικαιολόγητα σε ευμενή ή δυσμενή θέση τον υποψήφιο ή τους υποψήφιους που αποτέλεσαν το αντικείμενο της αίτησης αυτής (βλ. αποφάσεις της 29ης Μαρτίου 2012, SAG ELV Slovensko κ.λπ., C 599/10, EU:C:2012:191, σκέψη 41, καθώς και της 10ης Οκτωβρίου 2013, Manona, C 336/12, EU:C:2013:647, σκέψη 37). Ωστόσο, μια αίτηση διευκρίνισης δεν μπορεί να θεραπεύσει την παράλειψη προσκόμισης εγγράφων ή παροχής πληροφοριών ή στοιχείων των οποίων η γνωστοποίηση ήταν απαραίτητη

Αριθμός απόφασης: 1058/2018

βάσει των εγγράφων της οικείας σύμβασης, δεδομένου ότι η αναθέτουσα αρχή οφείλει να ελέγχει αυστηρώς αν τηρήθηκαν τα κριτήρια που η ίδια έχει καθορίσει (βλ., συναφώς, απόφαση της 10ης Οκτωβρίου 2013, Manona, C 336/12, EU:C:2013:647, σκέψη 40).

30. Επειδή περαιτέρω, μια προσφορά δεν δύναται να τροποποιηθεί μετά την κατάθεσή της, είτε κατόπιν πρωτοβουλίας της αναθέτουσας αρχής είτε του προσφέροντος (βλ., συναφώς, αποφάσεις της 29ης Μαρτίου 2012, SAG ELV Slovensko κ.λπ., C 599/10, EU:C:2012:191, σκέψη 36, καθώς και της 10ης Οκτωβρίου 2013, Manona, C 336/12, EU:C:2013:647, σκέψη 31), ή να αντικατασταθεί με νέα (βλ. αποφάσεις της 29ης Μαρτίου 2012, SAG ELV Slovensko κ.λπ., C 599/10, EU:C:2012:191, σκέψη 40, της 10ης Οκτωβρίου 2013, Manona, C 336/12, EU:C:2013:647, σκέψη 36) οπότε οιαδήποτε ερώτηση προς διευκρίνιση μπορεί μόνο να έχει ως αποτέλεσμα την άρση κάποιας ασάφειας και όχι την υποβολή μη υποβληθέντος δικαιολογητικού και συνακόλουθα την τροποποίηση της εν θέματι προσφοράς (βλ. σχετικές αποφάσεις της 11ης Μαΐου 2017, Archus and Gama, C-131/2016, της 29ης Μαρτίου 2012, SAG ELV Slovensko κ.λπ., C 599/10, EU:C:2012:191, σκέψη 40, της 10ης Οκτωβρίου 2013, Manona, C 336/12, EU:C:2013:647, σκέψη 36).

31. Επειδή λόγοι που αφορούν τους όρους της διακήρυξης του διαγωνισμού προβάλλονται ανεπικαίρως στο παρόν στάδιο κι επομένως απαραδέκτως, δοθέντος ότι έχει παρέλθει η εκ του νόμου προβλεπόμενη αποκλειστική προθεσμία, (βλ. ΣΤΕ 2770/2013, 5690/1996, 964/1998 Ολομ., 966/1998 Ολομ., 1415/2000 Ολομ., 3602/2005 επταμ., 702/2008, 1794/2008, 1667/2011 Ολομ., 3952/2011, 2137/2012, πρβλ. και ΔΕΚ, απόφαση της 12.2.2002, Universale-Bau AG, C-470/99, σκέψεις 65 έως 79, καθώς και απόφαση της 27.2.2003, Santex SpA, C-327/00, σκέψεις 32 έως 66).

32. Επειδή η αρχή της χρηστής διοίκησης επιβάλλει στα διοικητικά όργανα να ασκούν τις αρμοδιότητές τους σύμφωνα με το αίσθημα δικαίου που επικρατεί, ώστε κατά την εφαρμογή των σχετικών διατάξεων να αποφεύγονται οι ανεπιεικείς και απλώς δογματικές ερμηνευτικές εκδοχές και να επιδιώκεται η προσαρμογή των κανόνων δικαίου προς τις επικρατούσες κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες και απαιτήσεις (Ε. Π. ΣΠΗΛΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ, Εγχειρίδιο

Διοικητικού Δικαίου, Τόμος 1, Νομική Βιβλιοθήκη, 2010, σελ. 96).

33. Επειδή δέσμια αρμοδιότητα υπάρχει όταν το διοικητικό όργανο, εφόσον διαπιστώσει ότι συντρέχουν οι προβλεπόμενες από τους κανόνες δικαίου πραγματικές ή νομικές προϋποθέσεις για την εφαρμογή τους, είναι υποχρεωμένο να εκδώσει διοικητική πράξη που περιέχει ορισμένη ατομική ρύθμιση, την οποία προκαθορίζουν οι κανόνες αυτοί (βλ. Επαμεινώνδα Π. Σπηλιωτόπουλο, Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου, Τόμος 1, Νομική Βιβλιοθήκη, 2017, 15η έκδ., αριθμ. 148, σελ. 138). Στην περίπτωση της δέσμιας αρμοδιότητας, ο κανόνας δικαίου υποδεικνύει στη Διοίκηση κατά τρόπο επιτακτικό τη συμπεριφορά που πρέπει να υιοθετήσει και δεν της αφήνει περιθώρια εκτίμησης (βλ. ΣΤΕ 286/2012) περιέχοντας πλήρες και λεπτομερές πραγματικό και τις σαφείς και συγκεκριμένες έννομες συνέπειες που αυτό επιφέρει (βλ. ΣΤΕ 4720/2012).

34. Επειδή είναι θεμιτός ο αποκλεισμός υποψηφίου βάσει διατάξεων που προβλέπονται στην οικεία διακήρυξη ή σε νομοθεσία που αυτή ρητώς παραπέμπει (πρβλ. Απόφαση Pippo Pizzo, C-27/2015 της 2ας Ιουνίου 2016, σκέψη 51) οπότε δεν είναι κατ' αντιδιαστολή θεμιτός ο αποκλεισμός υποψηφίου εφόσον δεν έχει σχετικό έρεισμα στην διακήρυξη με βάση τα ανωτέρω.

35. Επειδή, η προσφεύγουσα καταρχήν υποστηρίζει ότι όσον αφορά το δρομολόγιο τμήματος ΝΕΟ 8 (...– ...) για την εκτέλεση του οποίου αναδείχθηκε προσωρινός ανάδοχος ο ...με το ΕΔΧ TAXI ΤΑΕ ..., δυνάμει της σχετικής υποβληθείσας εντός της προσφοράς του υπεύθυνης δήλωσης, το ίδιο όχημα έχει παραχωρηθεί στον ...για την εκτέλεση του δρομολογίου 42 (...– ...) για τα σχολικά έτη 2017 – 2018, 2018 – 2019, 2019-2020 με τις ίδιες ώρες αναχώρησης και επιστροφής και από τον προς το σχολείο με το δρομολόγιο ΝΕΟ 8 (...– ...).

36. Επειδή, η αναθέτουσα αρχή με τις απόψεις της υποστηρίζει ότι δεν τίθεται ζήτημα απόρριψης της εν λόγω προσφοράς καθόσον στον προγενέστερο διαγωνισμό και δη όσον αφορά το δρομολόγιο 42, που ανέλαβε δυνάμει σχετικής σύμβασης ο ανάδοχος ..., το εν λόγω όχημα (ΕΔΧ TAXI ΤΑΕ ...) έχει δηλωθεί ως εφεδρικό οπότε δεν είναι το όχημα που εκτελεί στην παρούσα φάση το επίμαχο δρομολόγιο.

Αριθμός απόφασης: 1058/2018

37. Επειδή, η υπεύθυνη δήλωση του οικονομικού φορέα ...που προσκομίζει η προσφεύγουσα ως σχετικό 3 και αφορά τον επίμαχο διαγωνισμό (βλ. άρθρο 2.2.6. διακήρυξης «Τεχνική και Επαγγελματική Ικανότητα») αναφέρει υπό Α1) στοιχείο με τίτλο «πίνακας οχημάτων που ανήκουν στον οικονομικό φορέα» το ΕΔΧ TAXI ΤΑΕ .../ 5 θέσεων, για την εκτέλεση του δρομολογίου ΝΕΟ 8 (...– ...), με ιδιοκτήτη και οδηγό τον

38. Επειδή, με την από 20/6/2017 υπεύθυνη δήλωση που προσκόμισε η προσφεύγουσα ως σχετικό 5 (σε σχέση με το διαγωνισμό που διενεργήθηκε δυνάμει της με αριθμό πρωτ. οικ. 103400/2174/17-5-2017 διακήρυξης) ο οικονομικός φορέας ..., προσωρινός ανάδοχος του δρομολογίου Νέο 8 του επίμαχου διαγωνισμού, δηλώνει ότι παραχωρεί το ως άνω αναφερθέν όχημα στον ...για όλο το χρόνο εκτέλεσης της σύμβασης και ότι δεσμεύεται εφόσον απαιτηθεί να προσκομίσει στην αναθέτουσα αρχή το συμφωνητικό μίσθωσης.

39. Επειδή, από τον πίνακα συμμόρφωσης της με αριθμό πρωτ. οικ. 103400/2174 της 17/5/2017 διακήρυξης (Παράρτημα ΙΙ, νούμερο 24) προκύπτει ότι « Ο ανάδοχος διαβεβαιώνει ότι θα έχει στην διάθεσή του ένα μεταφορικό μέσο ανάλογο και εξίσου κατάλληλο σύμφωνα με τους όρους της διακήρυξης ως εφεδρικό, για την άμεση και κανονική αντικατάσταση κάθε μεταφορικού μέσου που για οποιαδήποτε λόγο ή αιτία θα ματαίωνε την ακριβή και κανονική εκτέλεση του δρομολογίου. Σε περίπτωση που αυτό δεν είναι δυνατό ο μειοδότης βαρύνεται με τα έξοδα μεταφοράς των παιδιών με τη χρήση του προσφορότερου μέσου (ταξί κλπ.)..». Η αυτή πρόβλεψη υφίσταται και στην διακήρυξη του υπό εξέταση διαγωνισμού (Παράρτημα ΙΙ, νούμερο 24), ενώ αντίστοιχος όρος περιλαμβάνεται και στο σχέδιο σύμβασης (άρθρο 5) που προσαρτάται στην εν λόγω διακήρυξη.

40. Επειδή, η μίσθωση πράγματος είναι μια ενοχική, υποσχετική αμφοτεροβαρής και διαρκής σύμβαση, με την οποία ο ένας συμβαλλόμενος (εκμισθωτής) αναλαμβάνει την υποχρέωση να παραχωρήσει, για ορισμένο ή αόριστο χρόνο, τη χρήση ορισμένου κινητού ή ακίνητου πράγματος στον άλλο συμβαλλόμενο (μισθωτή) ενώ ο τελευταίος αναλαμβάνει την υποχρέωση να καταβάλλει στον εκμισθωτή το συμφωνημένο μίσθωμα (Ιω. Γ. Δεληγιάννης, Π.Κ. Κορνηλάκης, *Ειδικό ενοχικό δίκαιο*, Εκδόσεις Σάκκουλα, Θεσσαλονίκη,

1992,σελ. 307).

41. Επειδή, ωστόσο, δεν καθίσταται σαφές από την προσκομισθείσα δήλωση στην οποία αναφέρεται η δυνατότητα προσκόμισης συμφωνητικού μίσθωσης εάν υφίσταται στον παρόντα χρόνο ενεργή μίσθωση, υπό ποιους όρους και εάν και κατά πόσο έχει παραδοθεί το όχημα στην κατοχή του ...στα πλαίσια υφιστάμενης μίσθωσης ή βρίσκεται στη διάθεση του προσωρινού αναδόχου ..., τροποποιηθείσας της ενδεχόμενης υφιστάμενης μίσθωσης ή σε κάθε περίπτωση μη υφιστάμενης στον παρόντα κρίσιμο χρόνο, ανεξαρτήτως τυχόν εννόμων συνεπειών στην εκτέλεση της ως άνω σύμβασης (απόφαση ανάθεσης 2287/27-11-2017) αν και οι χρόνοι εκτέλεσης των δύο δρομολογίων συμπίπτουν ως βασίμως υποστηρίζει η προσφεύγουσα.

42. Επειδή, όπως παγίως έχει κριθεί από τη νομολογία, αν και η αιτιολογία έχει πλημμέλειες εντούτοις η πράξη είναι νόμιμη με άλλη αιτιολογία, το κύρος της πράξης δεν πάσχει ακυρότητα (ΣΤΕ 2239/1970, 4698/1988) εφόσον ορθώς απορρίφθηκε η προσφορά του προσφεύγοντος, ήτοι και με την ορθή αιτιολογία η προσβαλλόμενη είναι ορθή ως προς το διατακτικό της (βλ. Μ. ΠΙΚΡΑΜΕΝΟΣ, Η αιτιολογία των διοικητικών πράξεων και ο ακυρωτικός δικαστικός έλεγχος, εκδ. Σάκκουλα-Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2012, σελ. 344 επόμε.).

43. Επειδή από τα προσκομισθέντα έγγραφα και στοιχεία της προσφεύγουσας δεν προκύπτει η μη διαθεσιμότητα του επίμαχου οχήματος στα πλαίσια εκτέλεσης της υπό εξέταση σύμβασης κι επομένως το ατελέσφορο της τεχνικής προσφοράς του προσωρινού αναδόχου. Επισημαίνεται, εξάλλου, ότι σε κάθε περίπτωση, αμφότερες οι διακηρύξεις και αντίστοιχες συμβάσεις περιλαμβάνουν ρητή πρόβλεψη ότι σε περίπτωση που δεν είναι εφικτή η ύπαρξη εφεδρικού οχήματος για την εκτέλεση συγκεκριμένου δρομολογίου *«ο μειοδότης βαρύνεται με τα έξοδα μεταφοράς των παιδιών με τη χρήση του προσφορότερου μέσου (ταξί κλπ.)»*.

44. Επειδή, σε κάθε περίπτωση, ακόμη και εάν έκρινε η αναθέτουσα αρχή ότι η υποβληθείσα προσφορά είναι ανακριβής δυνάμει των όσων ισχυρίζεται η προσφεύγουσα, όφειλε δυνάμει του άρθρου 102 παρ. 5 να υποβάλει σχετικό ερώτημα προς διευκρίνιση στον συγκεκριμένο υποψήφιο προς αποσαφήνιση των όσων ρητώς μνημονεύονται στο σκεπτικό 40

ανωτέρω. Άλλωστε, κατά τη κρίση του ΔΕΕ συνάγεται ότι η συμπλήρωση των εγγράφων ή αιτήσεων συμμετοχής από τον οικονομικό φορέα / προσφέροντα είναι επιτρεπτή στο μέτρο που αυτά, αν και δεν υφίσταντο κατά την λήξη της προθεσμίας υποβολής προσφορών / αιτήσεων, εντούτοις βεβαιώνουν την συνδρομή προγενέστερων πραγματικών περιστατικών που ανάγονται στον κρίσιμο χρόνο, αρκεί τα έγγραφα της σύμβασης να μην επέβαλαν ρητά την κοινοποίησή τους με ποινή αποκλεισμού (βλ. ΔΕΕ απόφαση της 10.10.2013, Υπόθεση C-336/12, *Ostre Landsret (Δανία)* (προδικαστικό ερώτημα)- *Ministeriet for Forskning, Innovation og Videregaende Uddannelser κατά Manova A/S*). Επομένως, ο πρώτος προβαλλόμενος λόγος υπό την ερμηνεία ότι παραβιάζει το οικείο κανονιστικό πλαίσιο παρίσταται αβάσιμος, δεδομένου, καταρχήν ότι δεν προσκρούει σε ρητή πρόβλεψη της διακήρυξης ο τρόπος συμπλήρωσης της τεχνικής προσφοράς, ενώ υπό την σκοπιά της υποβολής προσφοράς ανακριβούς ή υπό αίρεσης ή εν γένει ατελέσφορης, στο βαθμό που δεν αποδεικνύεται η μη κατοχή και δυνατότητα διάθεσης του επίμαχου οχήματος, κατά τρόπο που να καθιστά ουσιωδώς ανακριβή την εν θέματι προσφορά και να θέτει σε διακινδύνευση την εκτέλεση της σχετικής σύμβασης προβάλλεται απαραδέκτως.

45. Επειδή, ως δεύτερο λόγο η προσφεύγουσα προβάλλει ότι οι προσφορές των οικονομικών φορέων ...και ...θα πρέπει να απορριφθούν δεδομένου ότι τα ψηφιακώς υπογεγραμμένα έγγραφα της προσφοράς του δεν διαθέτουν τη νόμιμη χρονοσήμανση σύμφωνα με το άρθρο 2.4.2. της διακήρυξης. Ειδικότερα, ως ειδικώς αναφέρει για αμφότερες τις προσφορές *«πατώντας πάνω στη ψηφιακή υπογραφή του καθού αναφέρεται το εξής μήνυμα «SIGNING TIME IS FROM THE CLOCK ON THESIGNER' S COMPUTER» ενώ για να είναι ορθή η ψηφιακή υπογραφή και να υπάρχει χρονοσφραγίδα σήμανσης θα πρέπει να αναγράφεται «THE SIGNATURE INCLUDES ANEMBEDDED TIMESTAMP.TIMESPTAMP TIME» γεγονός που στην περίπτωση της προσφοράς δεν ισχύει».*

46. Επειδή, με βάση τις οικείες διατάξεις και δη το άρθρο 36, 37 παρ. 1, του Ν.4412/2016, παρ. 5 της ΥΑ 56902/2017 και άρθρο 25 του Κανονισμού 910/2014 (βλ. σκ. 16-18) δεν προκύπτει η υποχρέωση χρονοσήμανσης με

Αριθμός απόφασης: 1058/2018

πιστοποίηση χρόνου από επίσημο φορέα για την εγκυρότητα της ψηφιακής υπογραφής που έγκειται στην ταυτοποίηση της υπογραφής με τον υπογράφοντα.

47. Επειδή, από τα οριζόμενα στις ως άνω διατάξεις της διακήρυξης προκύπτει ότι οι οικονομικοί φορείς που ενδιαφέρονται να συμμετέχουν στον οικείο διαγωνισμό απαιτείται να είναι εγγεγραμμένοι στο Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ. και να διαθέτουν ψηφιακή υπογραφή, η οποία τους χορηγείται σύμφωνα με τις νόμιμες διατυπώσεις. Για το παραδεκτό της προσφοράς τους, οι οικονομικοί φορείς απαιτείται να υπογράψουν με την ψηφιακή υπογραφή όλα τα έγγραφα της προσφοράς που συντάσσονται/παράγονται από τους ίδιους, ενώ ο ασφαλής χρόνος υποβολής της προσφοράς τους αποδεικνύεται μέσω των υπηρεσιών χρονοσήμανσης, δηλαδή με ηλεκτρονική επιβεβαίωση λήψης αυτών από τους πιστοποιημένους φορείς παροχής των εν λόγω υπηρεσιών προς τον χρήστη τους-οικονομικό φορέα, η οποία διαβιβάζεται σε αυτόν μέσω του Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ. με ασφαλή κρυπτογραφημένο τρόπο και η οποία επέχει θέση εγγράφου βέβαιης χρονολογίας (βλ. και ΑΕΠΠ 80/2018). Επισημαίνεται, δε, ότι η αναγραφόμενη ημερομηνία υπογραφής των υποβληθέντων εγγράφων συμπίπτει με την ημερομηνία υποβολής των προσφορών. Άλλωστε, η επίκληση του άρθρου 2.4.2. που αφορά στην χρονοσήμανση της υποβολής των προσφορών και εν γένει της διακίνησης εγγράφων μέσω του ΕΣΗΔΗΣ προβάλλεται αλυσιτελώς, καθώς δεν αφορά την πιστοποίηση του χρόνου υπογραφής των εγγράφων, ως και η αναφορά σε ασφαλή χρονοσήμανση εντός του αρχείου Οδηγιών της ΑΠΕΔ που επισυνάπτει με την προσφυγή της η προσφεύγουσα, καθόσον αφορά σε δημόσια έγγραφα. Επομένως, εφόσον από την κείμενη νομοθεσία και την οικεία κανονιστική πράξη δεν προκύπτει η υποχρέωση χρονοσήμανσης, η οποία σε καμία περίπτωση δεν συνδέεται με το κύρος της ψηφιακής υπογραφής (βλ. ΑΕΠΠ136/2017, 180/2017), η, δε, εγκυρότητα των οικείων πιστοποιητικών και συνακόλουθα και των τιθέμενων ψηφιακών υπογραφών έχει ήδη ελεγχθεί από την αναθέτουσα αρχή, ο εν θέματι λόγος απορρίπτεται ως αβάσιμος.

48. Επειδή, η κρινόμενη Προδικαστική Προσφυγή κατά το μέρος που στρέφεται κατά κάθε άλλης προγενέστερης ή μεταγενέστερης συναφούς πράξης ή παράλειψης είναι παντελώς αόριστη και ανεπίδεκτη εκτίμησης και

Αριθμός απόφασης: 1058/2018

πρέπει για το λόγο αυτό να απορριφθεί ως απαράδεκτη (βλ. II Ε. Συν. 3220,3200,2822,2800/2009, 526/2011, 602/2013, 5000/2015, 790/2016).

49. Επειδή γίνεται δεκτή εν συνόλω η εισήγηση.

50. Επειδή, κατ' ακολουθίαν, η κρινόμενη Προδικαστική Προσφυγή πρέπει να απορριφθεί ενώ ομοίως οι παρεμβάσεις πρέπει να απορριφθούν ως απαράδεκτες.

51.Επειδή, ύστερα από την προηγούμενη σκέψη, το παράβολο που κατέθεσε η προσφεύγουσα πρέπει να καταπέσει (άρθρο 363 Ν.4412/2016).

Για τους λόγους αυτούς

Απορρίπτει την Προδικαστική Προσφυγή.

Απορρίπτει τις παρεμβάσεις.

Ορίζει την κατάπτωση του παραβόλου ύψους εξακοσίων ευρώ (600€).

Κρίθηκε και αποφασίσθηκε την 15^η Νοεμβρίου 2018 και εκδόθηκε την 4^η Δεκεμβρίου 2018 στον Άγιο Ιωάννη Ρέντη.

Η Πρόεδρος

Η Γραμματέας

Άννα Χριστοδουλάκου

Ειρήνη Τσιμπούκη